

Til lovforslag nr. L 259. Betænkning afgivet af Arbejdsmarkedsudvalget den 26. maj 1997

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsmiljø

(Gennemførelse af handlingsprogrammet »Rent Arbejdsmiljø År 2005« m.v.)

Udvalget har behandlet lovforslaget i nogle møder og har herunder stillet spørgsmål til arbejdsministeren, som denne har besvaret skriftligt.

Endvidere har udvalget modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

Arbejdsgiverforeningen for Handel, Transport og Service,

Branchesikkerhedsrådet for undervisning, BST-Sorø,

Byggeriets Arbejdsgivere,

Dansk Handel & Service,

Dansk Industri,

Danske Malermestre,

Den Almindelige Danske Lægeforening,

Det Grafiske Branchesikkerhedsråd,

Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen, Københavns Kommune og

Frederiksberg Kommune,

Ledernes Hovedorganisation,

Sammenslutningen af BST-ansatte (Samba),

Specialarbejderforbundet i Danmark og

Sørensen, Kurt Kløve, Solrød Strand.

Udvalget ønsker lovforslaget tilbage til fornyet behandling efter 2.behandling.

Der er af arbejdsministeren stillet ændringsforslag, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Arbejdsministeren har over for udvalget oplyst følgende:

Bedriftssundhedstjenesternes vigtigste opgave er via rådgivning af de tilsluttede virksomheder at medvirke til, at virksomhedernes

forebyggende sikkerheds- og sundhedsarbejde udvikles og styrkes.

Det er fortsat intentionerne at udbygge BST til at omfatte hele arbejdsmarkedet.

Med dette udgangspunkt vil der blive iværksat forsøg med BST-ordninger, der giver mulighed for at afprøve, evaluere og udvikle nye mulige modeller for BST's virke og kontakt til virksomhederne.

Formålet med forsøgene er (1) at udvide, udbygge og effektivisere virksomhedernes tilslutning, brug og nytte af BST-tilslutning og -rådgivning, (2) at afprøve nye strukturelle rammer for incitamenter til udvikling af BST'ernes kvalitet og (3) at skaffe ny viden og nye erfaringer, der i sammenhæng med kvalitetssikringen kan lægges til grund for initiativer til en intensivering af den fortsatte udbygning af BST.

Det forventes, at der på grundlag af forsøg af 2 til 3 års varighed og med inddragelse af arbejdsmarkedets parter gennem bl.a. Arbejdsmiljørådet og branchearbejdsmiljørådene vil kunne ske en samlet evaluering af forsøgene med henblik på politisk beslutning om en intensiveret BST-udbygning inden udgangen af år 2001.

Der vil endvidere blive iværksat en bredt dækkende uafhængig evaluering af de nuværende erfaringer med BST-ordninger. Dette sker med henblik på at oparbejde viden og erfaringer, der kan lægges til grund for en udbygning af BST til nye og besægtede områder. Her tænkes bl.a. på en evaluering af BST-erfaringerne fra de dele af sundhedssektoren, der i dag er omfattet af BST-pligten. Det forventes, at denne evaluering kan afsluttes således, at

der er grundlag for stillingtagen til udbygning af BST i folketingsåret 1998-99.

Udvælgelsen af relevante brancher for forsøgene vil ske i samarbejde med branchesikkerhedsrådene og Arbejdsmiljørådet, ligesom disse vil få mulighed for at komme med synspunkter på organisering og iværksættelse af forsøgene. Forslagene skal godkendes af arbejdsministeren.

Der gennemføres 5 forsøgsmodeller:

- 1) Forsøg med mindre virksomheder med mindre end 10 ansatte.

Formålet med forsøget er med BST's medvirken at få etableret et systematisk og forebyggende arbejdsmiljøarbejde på de små virksomheder. Forsøget vil omfatte etablering af virksomhedsnetværk mellem små virksomheder inden for samme branche tilsluttet samme BST-enhed. BST arrangerer fælles aktiviteter for hele netværket af relevans for samtlige virksomheder, herunder om branchespecifikke arbejdsmiljøproblemer og arbejdspladsvurderinger. I forsøget forventes de deltagende BST'er at bistå de små virksomheder med at udarbejde arbejdspladsvurdering og opfølgende besøg på de involverede virksomheder.

- 2) Forsøg inden for bygge- og anlægsbranchen.

Formålet med forsøget er at sikre det forebyggende arbejdsmiljøarbejde gennem inddragelse af BST i byggepladsernes planlægning, herunder sikring af en mere effektiv udnyttelse af de samlede BST-ressourcer på den enkelte byggeplads. Forsøget forudsætter, at der vælges en fælles byggeplads-BST, der koordinerer samarbejdet mellem de forskellige BST'er, som de involverede entreprenørvirksomheder i forvejen er tilsluttet, og inddrager disse aktivt i serviceringen af den samlede byggeplads.

- 3) Forsøg med graderet kontingent og efterspørgselsstimulering (for ikke BST-pligtige virksomheder).

Formålet med forsøget er via nye former for kontingentfastsættelse og servicering at fremme ikke BST-pligtige virksomheders motivation til at gå mere aktivt ind i et samarbejde med BST og samtidig tilgodese virksomhedernes forskellige behov for rådgivning. Forsøget baseres på, at virksomheder betaler et grundkontingent, hvortil der er knyttet nogle konkrete ydelser fra BST. Samtidig er det hensigten at tilskynde BST

til at udvikle nye virksomhedstilrettede tiltag, der kan få virksomhederne til at efterspørge BST's ydelser.

- 4) Forsøg med en efterspørgelsesmodel ved hjælp af reduceret grundkontingent (for ikke BST-pligtige virksomheder).

Formålet med forsøget er at afprøve, om en efterspørgselsorienteret BST-ordning baseret på et beskedent grundkontingent til BST kombineret med et krav om attestation af virksomhedernes arbejdspladsvurdering vil kunne fremme ikke BST-pligtige virksomheders motivation til at etablere et mere systematisk arbejdsmiljøarbejde. Det lave grundkontingent til BST modsvares af et minimum af ydelser fra BST.

- 5) Forsøg med BST-pligtige virksomheder.

Der iværksættes et forsøg inden for en (del)branche, hvor der allerede i dag er BST-pligt. Alle virksomheder inden for branchen indgår i forsøget. Formålet med forsøget er at afprøve, om en efterspørgselsorienteret BST-ordning baseret på et beskedent grundkontingent til BST kombineret med et krav om attestation af virksomhedernes arbejdspladsvurdering vil kunne fremme virksomhedernes motivation til at etablere et mere systematisk arbejdsmiljøarbejde.

Der vil blive iværksat en uafhængig ekstern evaluering af alle forsøgene. Forberedelsen af evalueringen finder allerede sted ved den konkrete planlægning af det enkelte forsøg, hvor det samtidig præciseres, hvilke mål og forventninger, herunder succeskriterier, forsøget vil blive målt på. Evaluator vil blive inddraget fra begyndelsen og skal løbende følge forsøget.

Såfremt der foreslås nye modeller for BST-forsøg ud over ovennævnte, vil regeringen inddrage partierne bag vedtagelsen af iværksættelsen af ovennævnte forsøg i udformningen af de nye modeller, før de iværksættes.

Der iværksættes et udviklingsarbejde med henblik på udformning af kvalitetssikringen af BST. I udviklingsarbejdet inddrages Arbejdstilsynet og andre instanser med ekspertise på området. Også repræsentanter for BST-personalet, bl.a. via Sammenslutningen af BST-ansatte, vil blive inddraget.

Der nedsættes et forskningsudvalg under Arbejdsmiljørådet. I udvalget skal såvel forskere som repræsentanter for arbejdsmarkedets parter være repræsenterede. Det skal sikres, at forskningsmidlerne bevilges på basis af

en kombination af forskningsmæssigt faglig ekspertise, videnskabelige hensyn og relevans for aftagere såsom virksomheder, ansatte og samfundet.

Virksomhedens sikkerhedsorganisation er et centralt element i indsatsen for at styrke arbejdsmiljøindsatsen på virksomhederne og dermed også i indsatsen for at nå de mål, som er opstillet i handlingsprogrammet »Rent Arbejdsmiljø År 2005«.

For at styrke fundamentet for denne indsats sænkes grænsen for, hvornår sikkerhedsarbejdet skal organiseres – og dermed grænsen for, hvornår de ansatte skal vælge en sikkerhedsrepræsentant – fra ti til fem. Det vil også være i tråd med den enighed, der er opnået under behandlingen af den af Folketinget den 23. maj 1997 vedtagne ændring af arbejdsmiljøloven (L 154) om at styrke uddannelsen af sikkerhedsorganisationers medlemmer ved administrativt at indføre et nyt grundmodul på en uge for alle sikkerhedsorganisationens medlemmer og sikre en løbende opfølgning heraf.

Sænkningen af grænsen for, hvornår sikkerhedsarbejdet skal organiseres, og dermed grænsen for, hvornår de ansatte skal vælge en sikkerhedsrepræsentant, vil betyde et stort pres på den uddannelse, som medlemmerne af sikkerhedsorganisationen efter de gældende regler har krav på. Derfor træder den lavere grænse først i kraft 1. juli 1998, således at man kan nå at få opbygget den nødvendige lærer- og undervisningskapacitet.

Det nye grundmodul for alle nye medlemmer af sikkerhedsorganisationen indføres fra 1. januar 1999.

For så vidt angår virksomheder, som har færre end fem ansatte, tilskyndes arbejdsmarkedets parter til, for eksempel via branchesikkerhedsrådene, inden udgangen af 1998 at komme med forslag til, hvordan man på regionalt plan kan iværksætte initiativer med henblik på at sikre sikkerhedsarbejdet på de små virksomheder.

Der sker en gradvis indfasning af kravet om en skriftlig arbejdspladsvurdering m.v., som sikrer, at virksomhederne får en passende frist til at opfylde kravene.

Arbejdsgivere med fem ansatte og derover skal opfylde kravet om en skriftlig arbejdspladsvurdering m.v. inden udgangen af 1998, mens arbejdsgivere med færre end fem ansatte først skal opfylde kravet inden udgangen af år 2000. Samtidig sikres der sådanne betingelser

for de små virksomheder, som gør det muligt via særlige forsøg med BST for små virksomheder, via bistand af de lokale kontaktudvalg, via de mål og planer, der udmeldes til branchearbejdsmiljørådene, og via Arbejdstilsynets tilsynsvirksomhed at sikre en hensigtsmæssig indføring af APV-redskabet i de små virksomheder og højne arbejdsmiljøarbejdet og bevidstheden herom.

De virksomheder, der efter de gældende regler skal udarbejde en skriftlig arbejdspladsvurdering, vil fortsat være forpligtede til at gøre dette og kan ikke afvente de nye reglers ikrafttræden.

I forbindelse med de regler, som arbejdsministeren bemyndiges til at fastsætte efter § 15 a, stk. 4, om arbejdsgiverens pligter, skal det præciseres, hvordan man for eksempel via en påtegning fra de ansatte sikrer dokumentation for, at de ansatte, typisk via sikkerhedsorganisationen, har været inddraget i APV-arbejdet, samt præcisere af, hvem der har ledelsesansvaret ved opfølgningen af APV'ens handlingsrettede del.

Et mindretal (Venstres, Det Konservative Folkepartis og Centrum-Demokraternes medlemmer af udvalget) udtrykker kritik af, at lovforslaget er blevet fremsat så sent, at der ikke har været den nødvendige tid til en grundig udvalgsbehandling. Derfor opfordrer mindretallet arbejdsministeren til at udskyde den endelige vedtagelse af lovforslaget til folketingsåret 1997-98.

Herefter indstiller et *mindretal* (Socialdemokratiets, Socialistisk Folkepartis, Det Radikale Venstres og Enhedslistens medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med de stillede ændringsforslag.

Et *andet mindretal* (Venstres medlemmer af udvalget) vil redegøre for sin stilling til lovforslaget og de stillede ændringsforslag ved 2. behandling.

Et *tredje mindretal* (Det Konservative Folkepartis medlemmer af udvalget) vil redegøre for sin stilling til lovforslaget og de stillede ændringsforslag ved 2. behandling.

Et *fjerde mindretal* (Frømskridtspartiets medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet vil

ved 2. behandling stemme imod de stillede ændringsforslag.

Et femte mindretal (Centrum-Demokraternes medlem af udvalget) vil redegøre for sin stilling til lovforslaget og de stillede ændringsforslag ved 2. behandling.

Et sjette mindretal (Dansk Folkepartis medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til forkastelse ved 3. behandling. Mindretallet vil ved 2. behandling redegøre for sin stilling til de stillede ændringsforslag.

Ændringsforslag

Af *arbejdsministeren*, tiltrådt af et *mindretal* (S, SF, RV og EL):

Til § 1

1) Før nr. 1 indsættes som nye numre:

»01. I § 5 ændres »1-9 ansatte« til: »1-4 ansatte«.

02. I § 6, *stk. 1*, ændres »10 ansatte« til: »5 ansatte«.

Til § 2

2) Efter *stk. 1* indsættes som nyt stykke:

»*Stk. 2. § 1*, nr. 01 og 02, træder i kraft den 1. juli 1998.«

Stk. 2 bliver herefter *stk. 3*.

Til § 3

3) Før *stk. 1* indsættes som nye stykker:

»*Stk. 1*. Bedriftssundhedstjenester, der er oprettet inden den 1. januar 1998, skal være godkendt inden udgangen af 1998.

Stk. 2. Arbejdsgivere, som har fem eller flere ansatte, og som ikke efter de hidtil gældende regler har været omfattet af et krav om udarbejdelse af en skriftlig arbejdspladsvurdering, jf. bekendtgørelse nr. 867 af 13. oktober 1994 om arbejdets udførelse, skal inden udgangen af 1998 opfylde de krav, som fremgår af § 15 a i lov om arbejdsmiljø, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 7. Arbejdsgivere, som har færre end fem ansatte, og som ikke efter de hidtil gældende regler har været omfattet af et krav om udarbejdelse af en skriftlig arbejdspladsvurdering, jf. bekendtgørelse nr. 867 af 13. oktober 1994 om arbejdets udførelse, skal opfylde samme krav inden udgangen af år 2000.«

Stk. 1 bliver herefter *stk. 3*.

Bemærkninger

Til nr. 1

Princippet om, at arbejdsmiljøarbejdet skal foregå i et samarbejde mellem arbejdsgivere og ansatte, er sammen med princippet om, at virksomhederne selv skal løse problemerne, centralt i indsatsen for at nå de i handlingsprogrammet opstillede mål. Virksomhedens sikkerhedsorganisation er derfor også et centralt element i indsatsen for at sikre disse principers gennemførelse og dermed at styrke arbejdsmiljøindsatsen på virksomhederne.

Med den foreslåede ændring sænkes grænsen for, hvornår sikkerhedsarbejdet skal organiseres – og dermed grænsen for, hvornår de ansatte skal vælge en sikkerhedsrepræsentant – fra virksomheder med 10 ansatte til virksomheder med 5 ansatte.

Samtidig forudsættes det, at grænsen for kontor- eller administrative virksomheder, som i dag administrativt er fastsat til 20 ansatte, jf. § 2, *stk. 2*, i bekendtgørelse nr. 1181 af 18. december 1992, administrativt sænkes til 5.

Reglen i arbejdsmiljølovens § 7 om, at der i virksomheder med 20 ansatte og derover skal oprettes et sikkerhedsudvalg, foreslås ikke ændret. Det samme gælder den mulighed, som arbejdsministeren har til at give regler om opbygning af en sikkerhedsorganisation, hvor dette findes påkrævet (og hvor der er færre end fem ansatte), jf. arbejdsmiljølovens § 5, 2. pkt.

For at sikre, at sikkerhedsorganisationen kan være med til at realisere målene i handlingsprogrammet »Rent Arbejdsmiljø År 2005«, er der under behandlingen af forslag til lov om ændring af arbejdsmiljøloven (L 154), som er vedtaget af Folketinget den 23. maj 1997, opnået enighed om at styrke uddannelsen af sikkerhedsorganisationens medlemmer ved administrativt at indføre et nyt grundmodul på en uge for alle sikkerhedsorganisationens medlemmer.

Ændringsforslaget om at sænke grænsen for, hvornår sikkerhedsarbejdet skal organiseres, og dermed grænsen for, hvornår de ansatte skal vælge en sikkerhedsrepræsentant, vil betyde et stort pres på den uddannelse, som medlemmerne af sikkerhedsorganisationen efter de gældende regler har krav på. Det foreslås derfor, at ændringsforslaget om at sænke grænsen

træder i kraft 1. juli 1998, således at man kan nå at få opbygget den nødvendige lærer- og undervisningskapacitet. Den påtænkte sænkning af grænsen for kontor- eller administrative virksomheder gennemføres også fra 1. juli 1998.

Det nye grundmodul for alle nye medlemmer af sikkerhedsorganisationen indføres fra 1. januar 1999.

Til nr. 2

Det foreslås, at den i ændringsforslag nr. 1 foreslåede nye, lavere grænse for, hvornår sikkerhedsarbejdet skal organiseres, jf. § 1, nr. 01 og 02 (§§ 5 og 6), træder i kraft den 1. juli 1998.

Til nr. 3

Ad stk. 1

De bedriftssundhedstjenester, som er oprettet eller som oprettes inden 1. januar 1998, skal være godkendt inden udgangen af 1998.

Ad stk. 2

De arbejdsgivere, som først omfattes af kravet om en skriftlig arbejdspladsvurdering m.v. med de nye regler, bør have en rimelig frist til at opfylde kravet herom.

Derfor foreslås en overgangsordning, hvorefter arbejdsgivere med fem eller flere ansatte forudsættes at opfylde kravet inden udgangen

af 1998. Arbejdsgivere med færre end fem ansatte skal inden udgangen af år 2000 have opfyldt kravene efter § 15 a.

I lyset af denne overgangsordning vil sanktioner efter § 82 og § 83 også først blive bragt i anvendelse fra 1. januar 1999 over for arbejdsgivere med fem eller flere ansatte, der ikke allerede er omfattet af kravet herom, jf. bekendtgørelse nr. 867 af 13. oktober 1994, ligesom sanktioner først vil blive bragt i anvendelse fra 1. januar 2001 over for arbejdsgivere med færre end fem ansatte, forudsat at de ikke allerede efter de gældende regler skal opfylde kravet herom, jf. bekendtgørelse nr. 867 af 13. oktober 1994.

For de arbejdsgivere, som efter de gældende regler, jf. bekendtgørelse nr. 867 af 13. oktober 1994, skal udarbejde en skriftlig arbejdspladsvurdering m.v., vil sanktionerne efter §§ 82 og 83 for overtrædelsen af den foreslåede § 15 a kunne anvendes fra lovforslagets ikrafttræden (1. januar 1998).

I det omfang de virksomheder, der allerede i dag skal udarbejde en skriftlig arbejdspladsvurdering, ikke opfylder kravet herom, vil disse virksomheder i sagens natur kunne pådrage sig ansvar efter de gældende regler. Arbejdspladsvurderingen skal efter de gældende regler foreligge i en skriftlig form, i den udstrækning den har særlig betydning for sikkerhed og sundhed under arbejdet.

Jan Petersen (S) fmd. Ole Vagn Christensen (S) Poul Erik Dyrhund (S) Lone Møller (S)

Jens Peter Vernersen (S) Aage Frandsen (SF) nfmd. Vibeke Peschardt (RV)

Jette Gottlieb (EL) Addi Andersen (CD) Helge Sander (V) Charlotte Antonsen (V)

Flemming Oppfeldt (V) Poul Nødgaard (DF) Bendt Bendtsen (KF) Frank Dahlggaard (KF)

Brian Mikkelsen (KF) Tom Behnke (FP)